

5. „Blahoslavení hladovějící a žíznící po spravedlnosti“: Člověk a kultivace vlastního nitra

Radim Hladík: Čajovna

Facebook a Radim Hladík: co byste připsali za komentář? (oč lidem jde?)

Co je to spravedlnost?

Johnny Cash: Hurt

Výklad blahoslavenství

„Blahoslavení hladovějící a žíznící po spravedlnosti, neboť budou nasyceni“ (Mt 5,6)

Hladovějící a žíznící po spravedlnosti

Hlad a žízeň jsou potřeby, od jejichž ukojení závisí život člověka; bez jídla a pití je dříve nebo později odsouzen k smrti. „Hladovět žíznit po spravedlnosti“ je tedy velmi silnou metaforou (srov. např. Ž 42,3; Ž 63,2; Am 8,11). Co tedy znamená hlad a žízeň po spravedlnosti?

Spravedlnost je postoj a jednání podle určité správné a platné normy. Platí jak pro Boha tak pro člověka. Bůh je spravedlivý nakolik je ve svém milosrdenství věrný své spásné vůli, naplňuje svá zaslíbení a uskutečňuje spásu lidí. Člověk je spravedlivý nakolik jedná podle norem Boží vůle.

Matouš slovo „spravedlivý“ používá pouze o člověku (Mt 13,41-43.49; 25,46); je jím ten, kdo činí spravedlnost, tedy jedná podle Boží vůle. Jestliže např. tento pojem, jak je v Mt 25,31-46, aplikujeme na blahoslavenství, pak by se zde hovořilo o těch, kdo mají hlad a žízeň po tom, aby dali jíst hladovějícím a pít žíznícím.

Nás bude zajímat použití pojmu v Matoušově tzv. horském kázání (Mt 5-7), k němuž jsou blahoslavenství úvodem. Mimo to, že v posledním blahoslavenství se hovoří o pronásledovaných pro spravedlnost, je pojmu dále použito ještě třikrát. Jedná se o spravedlivé skutky, tedy skutky podle Boží vůle, Ježíšem sdělené normy jednání (ekvivalentem je pak výraz „kvůli mně“, kde spravedlnost a Ježíš jsou úzce spojeni; pro „kvůli mně“ srov. 19,29; 10,18; 10,39; 16,25).

V Mt 5,20 Ježíš svým posluchačům říká: *Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a farizejů, jistě nevejdete do království nebeského*. Jedná se o závěr pasáže o dovršení Zákona a Proroků, a zároveň úvodem k sérii šesti antitezí, které toto dovršení ukazují. Větší spravedlnost učedníků spočívá v jednání podle toho, co říká Ježíš, a ne podle toho, jak jednají zákoníci (*Slyšeli jste, že bylo řečeno – já vám však pravím*).

Podobně se mluví o „vaší spravedlnosti“ hovoří i v Mt 6,1: *Varujte se konat vaši spravedlnost...*, kde spravedlnost znamená skutky týkající se vztahu mezi učedníky a Bohem, přičemž se jedná o *almužnu, modlitbu a půst*.

Nakonec se slovo objevuje ještě v Mt 6,33: *Hledejte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno*. „Jeho spravedlnost“ je spravedlnost Boží, tedy jednání podle Božích norem. V kontextu se nemluví o spravedlivém jednání Božím, ale o vztahu člověka k hmotným věcem. Ježíš zde chce říci, že království Boží musí pro člověka být tou nejvyšší hodnotou, nejvyšším dobrem, přičemž spravedlnost představuje nezbytnou podmínku, jak do tohoto království vejít. V bezprostředně předcházející sekci 6,19-32 Ježíš ukazuje, kterým věcem a přáním *nenáleží první místo*. Blahoslavenství 5,6 je velice podobné verši 6,33: hledání znamená podobnou touhu jako hlad a žízeň.

Hlad a žízeň po spravedlnosti tedy označují touhu a úsilí jednat podle Božích norem, zjevených Ježíšem. „Spravedlnost“ obsahuje všechno to, co Ježíš v horském kázání učí o správném jednání vůči Bohu a lidem. Čtvrté blahoslavenství tedy mluví o nutnosti rozhodné snahy o spravedlnost, přičemž tato touha musí být tak silná, základní a „přirozená“ – jako hlad a žízeň, jako touha jíst a pít. To je stejně základní pro přežití, jako Ježíšovo *Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, které mě poslal, a dokonat jeho dílo* v Jn 4,34.

Budou nasyceni

Jedná se o metaforu, podobnou Ž 17,15: *Já však ve spravedlnosti uzřím tvoji tvář, až procitnu, budu se sytit tvým zjevem*. Verš se hodně blíží našemu blahoslavenství. Předpokladem nasycení je spravedlnost. Žalmista popisuje svoji spravedlnost (v.1-5), žádá Boha o pomoc (v. 6-9.13n), popisuje postoj svých nepřátel (v. 10-12) a uzavírá výrazem své naděje. Díky své spravedlnosti doufá, že bude vidět Boží tvář a bude touto kontemplací nasycen, nasycen kontemplací Boží slávy.

Praktické důsledky

Slovo „spravedlnost“ se nevztahuje na nějakou ohraničenou, určitou situaci, ale označuje celé lidské jednání ve shodě s Boží vůlí. Mít hlad a žízeň po spravedlnosti znamená touhu a úsilí za každé situace žít podle Boží vůle. Právě celé Ježíšovo učení v horském kázání je souhrnem Boží vůle, jak ji Ježíš zjevuje. Celé horské kázání vysvětluje, o jakou spravedlnost jde. Celé horské kázání tedy musí být předmětem naší horečné touhy. Proto je také toto shrnující blahoslavenství na konci první části všech osmi.

Hlad a žízeň slouží k tomu, aby člověk mohl žít. Proto se celé blahoslavenství týká života a přežití, a svůj nejlepší komentář má ve verších 6,25-33. *Nemějte starost o svůj život, co budete jíst (v.25)... nemějte tedy starost a neříkejte: co budeme jíst? co budeme pít? (v.31) ... hledejte především Boží království a jeho spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno (v.33)*. Ježíš nutí upírat zrak jinam, k vyššímu životu, než k životu pozemskému, protože sám Bůh nasytí ty, kdo dají království Boží na první místo. I tento pozemský život od člověka vyžaduje velikou starostlivost, ale jak je nutné utišovat hlad a žízeň, tak velkou touhu je potřeba mít i po spravedlnosti a jejím konání, abychom dosáhli života věčného.